

ČESKÁ REPUBLIKA

**ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY**

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Miluše Doškové a soudců JUDr. Karla Šimky a Mgr. Evy Šonkové v právní věci žalobce: **P. Č.**, proti žalovanému: **Předseda Okresního soudu v Písku**, se sídlem Velké náměstí 121, Písek, o žalobě na ochranu před nezákonným zásahem správního orgánu, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 18. 7. 2016, č. j. 50 A 14/2016 - 9,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II.** Žalobce **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III.** Žalovanému **s e** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti **n e p ř i z n á v á .**

O d ů v o d n ě n í :

Žalobce se žalobou ze dne 6. 6. 2016 domáhal ochrany před nezákonným zásahem žalovaného spočívajícím v porušování stěžovatelova práva na řádné doručování písemností soudu a v porušování styku se soudem. Jelikož spolu se žalobou žalobce nezaplátil soudní poplatek, krajský soud jej usnesením vyzval, aby tak učinil. Žalobce na tuto výzvu reagoval žádostí o osvobození od soudních poplatků.

Krajský soud shora uvedeným usnesením nepřiznal žalobci požadované osvobození od soudních poplatků. Soud nepochyboval o nemajetnosti žalobce, a to vzhledem k okolnosti, že nemajetným byl žalobce tímž soudem opakovaně shledán. Důvodem pro nepřiznání osvobození od soudního poplatku však bylo zneužívání procesních práv žalobcem, a to právě v případech, kdy byl osvobozen od soudních poplatků. Na konkrétních okolnostech pak krajský soud popsal opakující se postup žalobce v obdobných věcech, vykazující znaky zneužívání práv.

Proti tomuto usnesení podal žalobce jako stěžovatel včasnou kasační stížnost, v níž, obdobně jako v mnoha případech předtím, kriticky a hrubými výrazy hodnotí postup krajského soudu, a to nejen v projednávané věci.

Žalovaný se k věci nevyjádřil.

Nejvyšší správní soud konstatuje přípustnost kasační stížnosti. Nepožadoval zaplacení soudního poplatku ani netrval na zastoupení advokátem pro řízení o kasační stížnosti. Za situace, kdy je předmětem kasačního přezkumu usnesení, jímž účastník nebyl osvobozen od soudních poplatků, by totiž trvání na podmínce uhrazení soudního poplatku či na podmínce povinného zastoupení advokátem znamenalo jen další řetězení téhož problému (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 7. 2012, č. j. 4 Ads 66/2012 – 22, usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 6. 2015, sp. zn. 1 As 196/2014 - 19, publ. pod č. 3271/2015 Sb. NSS; všechna rozhodnutí zdejšího soudu jsou přístupná také na www.nssoud.cz).

Nejvyšší správní soud přezkoumal důvodnost kasační stížnosti v souladu s ustanovením § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s., v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů. Neshledal přitom vady podle § 109 odst. 4 s. ř. s., k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti.

Kasační stížnost není důvodná.

Z ustálené judikatury Nejvyššího správního soudu (včetně ustálené rozhodovací praxe vztahující se ke konkrétnímu jednání stěžovatele) vyplývá, že individuální osvobození od soudních poplatků je nutno považovat za procesní institut, jehož účelem je zejména ochrana účastníka, který se nachází v tíživých poměrech, před nepřiměřeně tvrdým dopadem zákona o soudních poplatcích, který by mu případně znemožnil přístup k soudní ochraně ve smyslu čl. 36 Listiny základních práv a svobod. Osvobození od soudních poplatků je zakotveno v ustanovení § 36 odst. 3 s. ř. s. Z jeho znění plyne, že účastník může být zčásti osvobozen od soudních poplatků při současném splnění tří předpokladů: a) podání žádosti o osvobození od soudních poplatků, b) podaný návrh (na zahájení řízení) není zjevně neúspěšný, c) doložení nedostatku prostředků. Osvobodit od placení soudního poplatku v plném rozsahu lze jen výjimečně, jsou-li pro to zvláště závažné důvody.

Vedle toho však soud (ve vztahu ke stěžovateli opakovaně) zdůrazňuje, že při posuzování otázky, zda účastníku řízení bude osvobození od soudních poplatků přiznáno, či nikoli, a v jaké míře, zohledňuje také další okolnosti. Součástí posouzení specifických okolností žádosti o osvobození od soudních poplatků a individuálních poměrů žalobce je také úvaha, zda žadatel neuplatňuje svá práva svévolně či šikanózním způsobem a dobrodiní osvobození od soudních poplatků nezneužívá k volnému a nijak neomezenému vedení soudních sporů (k tomu srovnej například rozsudek ze dne 24. 3. 2010, č. j. 8 As 22/2010 - 91, potvrzený usnesením Ústavního soudu ze dne 20. 7. 2010, sp. zn. I. ÚS 1556/10). K tomu je nutno podotknout, že četnost sporů žadatele sama o sobě ještě nemusí vypovídat o samoučelnosti stěžovatelových podání, ve spojení s dalšími okolnostmi týkajícími se dané věci však může být relevantním ukazatelem svědčícím v jeho neprospěch (k tomu srovnej rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 8. 2010, č. j. 1 As 54/2010 - 29). Takovými dalšími okolnostmi může být specifický procesní postup účastníka řízení, ze kterého se jeví, že mu ve skutečnosti nejde o rychlé a efektivní meritorní vyřešení nebo přezkoumání jeho věci, ale právě o samotné vedení předmětného řízení, případně dalších řízení. V neposlední řadě je třeba přihlédnout také k povaze vedených sporů, zda v případě pochybností o svévolném uplatňování práva mají takové spory

pokračování

vztah k podstatným okolnostem životní sféry žadatele o osvobození od soudního poplatku, či nikoli. V případě, že správní soudy dospějí k závěru, že okolnosti případu svědčí výjimečnému odepření dobrodiní osvobození od soudních poplatků ve výše uvedeném smyslu, je zcela na místě, pokud žádosti nevyhoví, resp. pokud přiznají pouze částečné osvobození.

Tak i v nyní projednávaném případě krajský soud při posuzování stěžovatelem podané žádosti o osvobození od soudních poplatků správně vedle majetkových poměrů stěžovatele svědčících pro osvobození od soudních poplatků přihlédl i k dalším okolnostem případu. Naznal přitom, že zde jsou dány závažné důvody pro odepření dobrodiní osvobození od soudních poplatků. Přihlédl k charakteru sporů iniciovaných stěžovatelem, jakož i samotnému postupu stěžovatele v těchto sporech, ze kterého není zřejmá snaha o vyřešení sporu, ale spíše neustálé zpochybňování i jen dílčích úkonů správních orgánů, jakož i soudů. Nejvyšší správní soud se s tímto závěrem plně ztotožňuje.

Nemajetnost nemůže být bez dalšího důvodem, aby se taková osoba mohla volně a bez jakýchkoli omezení realizovat v podávání četných podání k soudu. Jak již zdejší soud opakovaně judikoval, osvobození od soudních poplatků nemá být institutem umožňujícím nemajetným osobám vést spory podle své libosti, nýbrž zajistit, aby v případech, kdy nemají dostatek prostředků, jim nedostatek prostředků nebránil v účinné soudní ochraně ve sporech přímo se týkajících jejich práv a povinností (k tomu srovnej rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 10. 2011, č. j. 7 As 101/2011 - 66).

Způsob posouzení žádosti stěžovatele o osvobození od soudních poplatků ze strany krajského soudu byl zcela správný a spravedlivý, neboť krajský soud ve svém rozhodnutí dostatečně vážil konkrétní okolnosti daného případu a hodnotil nejen podmínky pro osvobození od soudních poplatků podle § 36 odst. 3 s. ř. s., když na jedné straně vzal náležitě v úvahu tíživé majetkové poměry stěžovatele a jeho právo domáhat se ochrany svých práv před soudem, na druhé straně však nemohl odhlédnout od způsobu a rozsahu, v jakém tak stěžovatel před soudy všech instancí činí. Přitom stěžovateli řádně vysvětlil, na základě jakých úvah ke svému závěru dospěl. Krajský soud tak dle názoru Nejvyššího správního soudu nijak nepochybil, pokud v mezích svého uvážení rozhodl, že v nyní posuzovaném případě jsou zde okolnosti, na základě nichž nelze žádosti stěžovatele o úplné osvobození od soudního poplatku vyhovět.

Jak Nejvyšší správní soud v případě stěžovatele uvedl již např. v rozsudku ze dne 31. 8. 2011, č. j. 6 Ads 76/2011 – 22, plní soudní poplatky rovněž i regulační funkci v tom smyslu, že mají omezit podávání neuvážených či svévolných (šikanózních) návrhů. Nepřiznáním osvobození od soudních poplatků není proto stěžovateli upíráno právo na přístup k soudu, není mu zakazováno vést takové spory, rovněž tím není zpochybňována jeho aktivní legitimace [neboť ta by byla řešena v usnesení o odmítnutí návrhu podle ustanovení § 46 odst. 1 písm. c) s. ř. s.], ale je pouze vysloveno, že pokud stěžovatel hodlá užívat svého práva na přístup k soudu takovým způsobem, že brojí všemi možnými prostředky proti jakémukoli úkonu správního orgánu bez ohledu na to, aby zvážil smysluplnost a důvodnost svého počínání, je na místě trvat na tom, aby se podílel na úhradě nákladů spojených s vedením takového sporu, které musí být státem vynaloženy, prostřednictvím hrazení soudních poplatků.

Nejvyšší správní soud z výše uvedených důvodů kasační stížnost podle § 110 odst. 1 *in fine* s. ř. s. jako nedůvodnou zamítl.

O náhradě nákladů řízení Nejvyšší správní soud rozhodl podle § 60 odst. 1 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatel neměl ve věci úspěch a nemá proto právo na náhradu nákladů řízení; žalovanému v řízení o kasační stížnosti žádné náklady nevznikly.

P o u ě n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 14. září 2016

JUDr. Miluše Došková
předsedkyně senátu